

Kamil Marek Leszczyński

Łomżyńskie Towarzystwo Naukowe im. Wagów

W poszukiwaniu „czarnego złota”. Śladami polskiej emigracji w Canonsburgu.

Niniejszy tekst dotyczy historii polskiej emigracji do Canonsburga, niewielkiego robotniczego miasta położonego w Stanach Zjednoczonych w stanie Pensylwania.

Canonsburg jest miastem położonym w hrabstwie Waszyngton. Jego historia sięga drugiej połowy XVIII wieku, kiedy to w 1788 roku płk John Canon założył osadę Canon Hill, która 14 lat później uzyskała prawa miejskie. Jako młode miasto dość szybko się rozbudowywało, skupiając ludność przybyłą z okolicznych terenów, co też poświadczają kolejne spisy ludności. Pierwszy wyraźny przyrost miał miejsce w latach 1820-1830, kiedy to ludność młodego wówczas Canonsburga wzrosła o 80%, do poziomu blisko 800 mieszkańców. Drugi tak znaczny przyrost zaczął się dopiero pół wieku później, kiedy do Canonsburga zaczęli przybywać zarówno mieszkańcy pobliskich obszarów, jak również imigranci z Europy. W szczytowym okresie, przypadającym na lata 1880-1930, ludność miasta zwiększyła się łącznie o niemal 470 %, sięgając w 1920 roku ponad 10,5 tysiąca mieszkańców, a dziesięć lat później ponad 12,5 tysiąca¹.

Przyrost liczby ludności związany był z migracją zarobkową. Przyczyną było odkrycie w hrabstwie Waszyngton w latach 80-tych XIX wieku bardzo bogatych złóż węgla, chociaż historia wydobycia tego surowca do użytku domowego sięga na tym obszarze 1800 roku². W dobie początków kolejnej rewolucji przemysłowej wydobycie „czarnego złota” stało się zarówno bardzo potrzebne, jak i bardzo dochodowe. Do hrabstwa, jak też do samego Canonsburga napłynęło od tego czasu wiele tysięcy osób, które mogły znaleźć stabilne źródło utrzymania. Wśród nich znaczną część stanowili Europejczycy, wśród których znajdowała się spora grupa Polaków. Równocześnie powstały również huty stali, a nieco później znane na całym świecie zakłady chemiczne *The Standard Chemical Company*, w których rafinowano promieniotwórczy rad³. W początkach działalności tego zakładu było zatrudnionych tam 150 pracowników. W chwili obecnej trudno stwierdzić ilu Polaków było w nim zatrudnionych.

¹ Fifteenth Census of the United States: 1930, Population Vol. I, United States. Bureau of the Census, Leon Edgar Truesdell, Alba M. Edwards Washington 1931, s. 929.

² <http://www.chartierstwp.com/history/>, dostęp: 11.01.2020 r.

³ *A brief history of standard chemical company*, by Joel O. Lubenau, CHP, Źródło: <https://www.orau.org/ptp/collection/Miscellaneous/photoalbum/sscinfo.pdf> , Dostęp: 12.01.2020 r.

Na przełomie XIX i XX wieku powołano do życia wiele firm związanych z wydobywaniem węgla kamiennego. Jednymi z wiodących w Pensylwanii były *Pittsburgh Coal Company* oraz *Shupe and Stoner*⁴. W 1900 roku kopalnie w Canonsburgu oraz znajdujące się w North Strabane zostały kupione przez Jamesa Jonesa, który utworzył Kopalnię *Hazel*, wkrótce drugiego pod względem wielkości pracodawcy na tym obszarze, zatrudniając ponad 800 pracowników. Do rozwoju miasta i obszaru przyczyniło się również połączenie go linią tramwajową w 1903 roku z sąsiednim Waszyngtonem, co było szczególnym udziałem firmy *Canonsburg Railway Company*, która trzy lata później została wykupiona przez *Philadelphia Company*, a w 1909 roku stała się częścią *Pittsburgh Railway Company*⁵.

Kopalnia *Hazel* wprowadzała nowe techniki wydobywcze, starając się eliminować jednocześnie występowanie wypadków, które były bardzo częste w tego typu miejscach pracy⁶. Nie zawsze odnosiło to pożądanego skutku. 22 marca 1911 roku w kopalni w Canonsburgu w wyniku wypadku zginęło dziewięciu górników, a kopalnię na pewien czas zamknięto⁷. W wypadku tym zginął jeden Amerykanin oraz ośmiu mężczyzn innego pochodzenia. Wśród nich było czterech pochodzenia polskiego: Joseph Sandoniski, Michael Loboski, George Loboski oraz Michael Ryacki.

Jak się okazało, wypadek był początkiem końca tej kopalni. Rok później, w 1912 roku, w wyniku powodzi praca tam musiała zostać całkowicie wstrzymana. Po tych wydarzeniach właściciele nie zdołali się już podnieść, w 1915 roku kopalnia została zamknięta, a jej miejsce w następnym roku zajęła *Chartiers Creek Coal Company*. Wprawdzie produkcja węgla w Canonsburgu trwała nadal, lecz kopalnia nie przynosiła już takiego zysku jak wcześniej, czego przyczyną były strajki oraz wielki kryzys w latach 20-tych XX wieku.

Polacy w Canonsburgu stanowili bardzo dużą społeczność. Jako mieszkańcy miasta i okolicznych terenów pracownicy kopalni, firm i innych zakładów pracy nie poświęcali całego swojego czasu wyłącznie pracy. Jak niemal każda z narodowości znajdująca się w Stanach Zjednoczonych, tak i oni podejmowali wiele działań na rzecz swojej społeczności, podtrzymując i kultywując w mniejszym lub większym stopniu własną tradycję i narodową tożsamość. Wzrost liczby Polaków i potrzeba ich konsolidacji w Canonsburgu poskutkowało m.in. ufundowaniem tu w 1917 roku polskiej parafii, a 5 września 1922 roku poświęceniem

⁴ Jerry Grefenstette, *Canonsburg*, Charleston SC 2009, s. 4.

⁵ Jerry Grefenstette, s. 46.

⁶ O wypadkach w amerykańskich kopalniach można przeczytać w: *Coal-mine Fatalities in the United States, 1870-1914: With Statistics of Coal Production, Labor, and Mining Methods, by States and Calendar Years*, Washington 1916, s. 72.

⁷ *Nine Miners are Killed by Fall of Slate*, *Evening Record*, Greenville, Pennsylvania, March 23, 1911;

nowego kościoła pw. Św. Genowefy⁸. Pierwszym proboszczem parafii został ks. Franciszek Wieczorek, sprawując urząd przez pierwsze trzy lata. Jego następcą, ks. E. Pikulik, założył w 1922 roku szkołę parafialną, która przetrwała do dnia dzisiejszego. Niepoślednie zasługi dla wspólnoty położył również kolejny proboszcz, ks. Edward R. Szelong, podbudowując podupadłą parafię w latach 40-tych ubiegłego wieku. Kościół poprzez pracę swoich kolejnych proboszczów był ważnym ośrodkiem dla społeczności polskiej. Gromadzono się w nim podczas chrztów, ślubów czy też pogrzebów parafian, a także podczas świąt i uroczystości. Był również miejscem, w którym można było zasięgnąć informacji o ważnych wydarzeniach ze świata, a w szczególności z terenów polskich, co było łącznikiem z ojczyzną. Potwierdza to *The Daily Notes*, który wielokrotnie opisywał życie mieszkańców Canonsburga, informując również o różnych aspektach życia członków polskiej społeczności. Wiele informacji podaje w szczególności w zamieszczanych nekrologach, które zawierają liczne fakty z życia mieszkańców, którzy spoczęli później na canonsburskim cmentarzu św. Patryka, czy polskim cmentarzu przy Ridge Avenue.

Polacy z Canonsburga angażowali się również w różne inne sfery działalności społecznej, byli członkami różnych stowarzyszeń i organizacji. Jednymi z takich były chociażby Polish Falcons oraz Polish American Citizens Club⁹. Canonsburg umożliwiał podjęcie tego typu dodatkowej działalności, a to z powodu położenia blisko Pittsburgha, stolicy Pensylwanii (ok. 30 km). Od najdawniejszych czasów Pittsburgh był bowiem ośrodkiem, który skupiał znaczną część Polaków z różnych stron. To tutaj w 1712 roku przybył znany w Pensylwanii pionier i traper Antoni Sadowski, wielki przyjaciel Indian, później urzędowy tłumacz¹⁰. I to tutaj miały (i ma do dziś) swoją siedzibę dziesiątki polsko-amerykańskich organizacji, skupiających Polaków oraz Amerykanów polskiego pochodzenia. Mieszkańcy Canonsburga byli blisko sto lat temu w sąsiedztwie ważnego dla nich ośrodka, w którym znajdowały się centra ważnych dla nich instytucji. Przywołać tu należy chociażby siedzibę jednej z pięciu diecezji Polskiego Narodowego Kościoła Katolickiego w Stanach Zjednoczonych i Kanadzie, tj. diecezji Buffalo-Pittsburgh.

W czasie ostatnich lat I wojny światowej Pittsburgh odgrywał bardzo ważną rolę w rekrutacji ochotników do Armii Polskiej we Francji. To w Pittsburghu znajdowało się szóste spośród pierwszych dwunastu centrów rekrutacyjnych dla ochotników¹¹. Sam Canonsburg

⁸ <https://liturgicalcenter.org/pl/parish-446>. Dostęp 11.01.2020 r.

⁹ Stanley States, *Polish Pittsburgh*, Charleston 2017, s. 79.

¹⁰ S. States, *Polish...* s. 21-22; *Early Polish Pioneers in City of Pittsburgh and Allegheny County*, Pittsburgh 1948, s. 7-8.

¹¹ Jerzy Walter, *Czyn zbrojny wychodźstwa polskiego w Ameryce 1914-1920*, New York-Opole 2018, s. 261.

pełnił w tej sieci zaś rolę jednej z setek pomniejszych stacji rekrutacyjnych w skali całych Stanów Zjednoczonych, która znajdowała się przy 119 Spring Street. Był za nią odpowiedzialny był sierżant Jan M. Dudzik¹². Z Canonsburga do Armii zaciągnęło się 20 ochotników polskiego pochodzenia, wśród których był również pradziad autora niniejszego tekstu – Władysław Leszczyński, pozostali to: Piotr Zydanowicz, oficer; Jacob Rzadkowski, kapral w korpusie lotniczym; John Flis i John Brzeziński, kaprale; Theodore Miosewski, sierżant; i szeregowi: Joseph Wuicik, Joseph Borecki, Joseph Stankiewicz, Joseph Benasunas, Joseph Rybacki, Ignatz Mrugac, Stanisław Brzeziński, Karl Showronek, Peter Ruszewski, Paweł Kurkowski, Michael Ruszewski, Adam Karulewski, Adam Mieduszewski i Franciszek Zimerfield¹³. Znaczna część spośród tu wymienionych wywodziła swoje korzenie z guberni łomżyńskiej. Po zakończeniu wojny polsko-bolszewickiej tylko część wróciła do Stanów Zjednoczonych, a reszta pozostała na ojczystej ziemi.

Do dziś w Canonsburgu mieszka wielu potomków Polaków osiadłych tu na przełomie XIX i XX wieku. Aktualnie Polacy ci pracują, prowadzą własne firmy i udzielają się społecznie. Najbardziej znaną osobą o polskich korzeniach, urodzoną w Canonsburgu jest Stanley Robert Bobby Vinton, znany jako Bobby Vinton, ur. w 1935 roku, amerykański piosenkarz. Był synem Stana Vintona i Dorothy Studzinski, autorem słynnego przeboju „My Melody of Love”, śpiewanego w refrenie po polsku: „Moja droga, ja cię kocham”. Jego rodzice są pochowani na cmentarzu św. Patryka w Canonsburgu.

Ciekawostką jest, że w dniach 26-27 maja 1921 roku Pittsburgh i Canonsburg odwiedziła podczas swojej wizyty w Stanach Zjednoczonych dwukrotna laureatka Nagrody Nobla – Maria Skłodowska-Curie, wnuczka Józefa Skłodowskiego, urodzonego w Skłodach Borowych w guberni łomżyńskiej bibliotekarza i pedagoga¹⁴. Na Uniwersytecie w Pittsburghu otrzymała wówczas honorowy tytuł doktora praw oraz jeden gram odkrytego przez nią radu. Podczas swojej wizyty odwiedzała m.in. lokalne laboratoria, pracownie i przedsiębiorstwa chemiczne. Canonsburg w tym czasie był już znany nie tylko z kopalni węgla, lecz również i promieniotwórczego radu. Maria Skłodowska-Curie wizytowała tam istniejące zakłady radowe *Standard Chemical Company*, które pierwsze na świecie wydobywały ten pierwiastek na skalę komercyjną. Jako prezent otrzymała tam czystą próbkę karnotyту.

¹² Jan M. Dudzik – ur. 25.12.1890, zm. 25.12.1968 – sierżant, dowódca stacji rekrutacyjnej w Canonsburgu, członek stowarzyszenia Polish Falcons Club of Canonsburg. Syn Jana i Marii Cieśli Dudzik. *John M Dudzik Obituary*, The Daily Notes Canonsburg, Pennsylvania, 26 Dec 1968, Thu, p. 2.

¹³ *20 Polish youths from here in war*, The Daily Notes, Tuesday, 26 Mar 1918, Canonsburg, Pennsylvania, p. 1.

¹⁴ Joel O. Lubenau, *Wizyta Marii Skłodowskiej-Curie w Stanach Zjednoczonych w 1921 roku*, *Nowotwory Journal of Oncology* 2012, volume 62, numer 2, s. 125-126.

Społeczność polska w Canonsburgu w dalszym ciągu jest bardzo duża. Niniejszy tekst tylko w niewielkim stopniu zarysowuje historyczne warunki funkcjonowania Polaków w tej niewielkiej miejscowości i jej najbliższych okolicach. Aktualnie w dobie szerokiej informatyzacji i możliwości pozyskania danych jest możliwe podjęcie badań nad polską emigracją w USA zdalnie i niemal nie wychodząc z domu. Poniższa tabela zawiera wykaz wybranych 400 nazwisk mieszkańców Canonsburga urodzonych w Polsce, a zarejestrowanych w spisie ludności USA z 1940 roku, który dostępny jest w Internecie¹⁵. Są to osoby urodzone na przełomie XIX i XX wieku na różnych terenach ziem polskich. Wykaz ten ma za zadanie pokazać w sposób ilościowy znaczenie polskiej emigracji w niewielkiej amerykańskiej miejscowości i podkreślić jej znaczenie w kontekście rozwoju miasta.

<p align="center">Tabela prezentuje wybrane imiona i nazwiska urodzonych w Polsce mieszkańców Canonsburga i okolicznych terenów zanotowane podczas spisu powszechnego w 1940 roku. Dane na podstawie familysearch.com</p>					
Lp.	Imię i nazwisko	Data urodzenia	Lp.	Imię i nazwisko	Data urodzenia
1.	Stella Szalanski	1885	201.	Antoinette Czarneski	1893
2.	John Szalanski	1883	202.	Blanche Czyrnecki	1885
3.	George Szalanski	1887	203.	Stanley Czyrnecki	1884
4.	Joseph Szalanski	1908	204.	Stanley Cerbed	1905
5.	Mary Szalanski	1891	205.	Martin Czeckajski	1884
6.	Joseph Szalanski	1878	206.	Mildred Gleba	1903
7.	Charles Skowronski	1890	207.	Joseph Gleba	1895
8.	Mike Skrypies	1890	208.	Stella Kaczynski	1875
9.	Anthony Szalanski	1910	209.	Maryan Krusienski	1892
10.	Alex Sevak	1883	210.	Cecelia Krusienski	1894
11.	Helen Sevak	1884	211.	Peter Qusiewski	1899
12.	Alex Trzcinski	1892	212.	Rose Krusinski	1896

¹⁵ Familysearch.com

13.	Justine Trzcinski	1892	213.	Joseph Kozniar	1896
14.	Solomon Karwin	1877	214.	Veronica Cwiklinski	1875
15.	Sophia Karwin	1880	215.	William Kaczynski	1906
16.	Julia Chuba	1886	216.	Felix Kubacki	1889
17.	Peter Chuba	1886	217.	Walter Kurkosky	1907
18.	Mary Anthony	1897	218.	Teofelia Dubois	1892
19.	George Anthony	1895	219.	Peter Dubois	1881
20.	Anthony Makowski	1887	220.	Frank Bankowski	1887
21.	Mary Makowski	1880	221.	Blanche Pankiewicz	1896
22.	Anthony Mals	1879	222.	George Pankiewicz	1889
23.	Mary Mals	1884	223.	Mike Kobassa	1883
24.	Frank Mals	1897	224.	Michael Kin	1905
25.	George Malicki	1878	225.	Joseph Klinkowski	1877
26.	Veronica Makarorb	1892	226.	Josephine Klinkowski	1883
27.	Mary Malicki	1878	227.	Barney Stolarski	1887
28.	Viola Malecki	1898	228.	Josephine Stolarski	1890
29.	Walter Malecki	1887	229.	Mary Stolarski	1869
30.	Helen Krisfalusy	1884	230.	Catherine Saroks	1893
31.	Frank Rogowski	1896	231.	Steve Saroks	1889
32.	Veronica Rehanck	1882	232.	Anna Susko	1895
33.	Frances Rogowski	1889	233.	Blanche Elewski	1892
34.	William Kotyk	1912	234.	Victoria Urbanski	1857
35.	Daniel Kotyk	1887	235.	Wasil Yurchak	1891
36.	Lillie Kotyk	1890	236.	Katherine Yurchak	1895
37.	Julia Rogalski	1890	237.	Felix Pelka	1882
38.	John Rogalski	1885	238.	Katheryn Pelka	1884
39.	Joanne Rolek	1889	239.	Pete Peterson	1894
40.	Joseph Rolek	1890	240.	Peter Golash	1909
41.	Mary Simon	1879	241.	Mary Gontz	1896

42.	Ellan Silverman	1875	242.	Nicholas Gontz	1894
43.	Blanche Essick	1871	243.	Frank Golick	1898
44.	Thomas Essick	1868	244.	Frances Golick	1891
45.	Mary Radlinski	1877	245.	Hyman Hoffman	1883
46.	George Radlinski	1872	246.	Anna Hoffman	1895
47.	Pete Ruckie	1894	247.	Paul Sederoff	1886
48.	Celia Ruckie	1894	248.	Joseph Castello	1889
49.	Rosalie Radosz	1878	249.	Kate Sederoff	1889
50.	John Radosz	1882	250.	Rose Castello	1887
51.	Stanley Wyrwas	1893	251.	Joseph Hundzinski	1883
52.	Kathryn Waschuck	1890	252.	Anthony Hudzinski	1888
53.	Nick Waschuck	1886	253.	Peter Duda	1888
54.	Anna Washchak	1885	254.	John Dudzik	1891
55.	Conrad Washchak	1882	255.	Alice Dudzik	1895
56.	Frank Soski	1898	256.	William Holowich	1882
57.	Joseph Zawatski	1864	257.	Julia Holowich	1887
58.	Mary Zawatski	1880	258.	Grace Holenski	1894
59.	Louise Seweyrn	1896	259.	John Andreasik	1890
60.	Anthony Seweyrn	1892	260.	Anna Andreasik	1890
61.	Michael Forance	1867	261.	Peter Rendziak	1888
62.	Pearl Szarejko	1874	262.	Anna Rendziak	1889
63.	George Szarejko	1865	263.	Joseph Pojcrokowski	1894
64.	Martha Schultz	1886	264.	Teophilia Pikulik	1868
65.	Pete Schultz	1875	265.	Pauline Karlowiez	1889
66.	Stanley Butka	1880	266.	Anthony Karlowiez	1891
67.	Julius Butka	1882	267.	Henry Kenosky	1892
68.	Lena Butka	1889	268.	Zegmind Lesniskowski	1906
69.	Louise Bysick	1879	269.	Stella Lesniakowski	1901
70.	Victoria Butkiewicz	1867	270.	Zygman Lesniakowski	1884

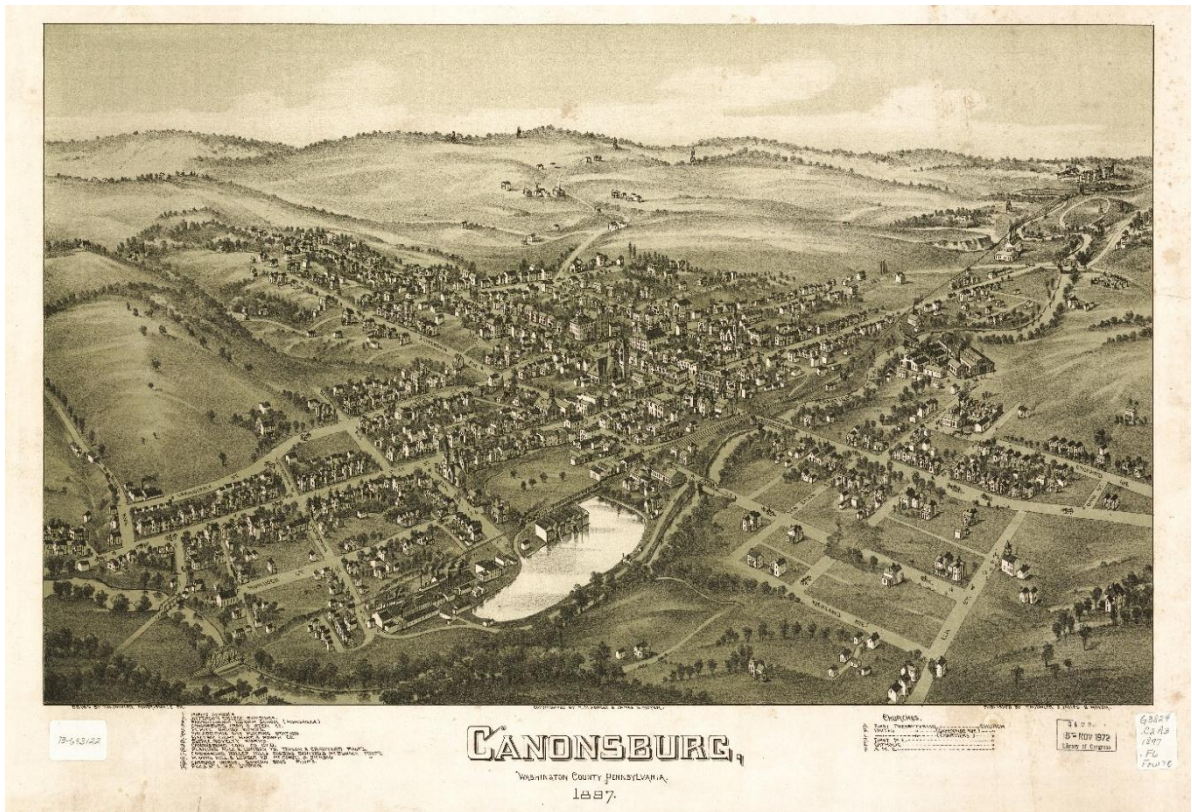
71.	Jennie Bednarski	1893	271.	Joseph Levandowski	1890
72.	Adolph Bednarski	1892	272.	Minna Levin	1918
73.	Peter Graczyk	1895	273.	Matilda Levine	1898
74.	Julia Olshack	1875	274.	Pauline Marchewfka	1887
75.	Martin Olshack	1868	275.	Ignatz Marchewflea	1883
76.	Martha Olszewski	1922	276.	Minnie Margolis	1897
77.	Joseph Thomas	1862	277.	Samuel Margolis	1893
78.	Victoria Barbosky	1881	278.	Pauline Longo	1884
79.	Julius Jabonlonski	1885	279.	John Longo	1884
80.	Morris Popover	1891	280.	Anna Samila	1912
81.	Martin Porchieva	1872	281.	Nick Samila	1895
82.	Marcella Porchieva	1882	282.	Arnca Pshik	1894
83.	Monica Traska	1889	283.	Harry Pshik	1889
84.	Alex Traska	1888	284.	Anthony Raciboriski	1892
85.	Josephine Frankowski	1876	285.	Mary Raciboriski	1895
86.	Frank Francus	1895	286.	Anthony Kadyszewski	1880
87.	Michael Mazgola	1887	287.	Viola Kadyszewski	1889
88.	Mary Mazgola	1889	288.	Anthony Juchmewicz	1888
89.	Stella Bryzinski	1891	289.	Joseph Kalsosky	1906
90.	Paul Bryzinski	1888	290.	Charles Kalsosky	1887
91.	Anna Horovitz	1888	291.	Louis Kaminsky	1868
92.	Abe Horovitz	1907	292.	Agnes Jewish	1890
93.	Bob Kotermanski	1889	293.	John Jewish	1886
94.	Felix Kendra	1875	294.	Andy Panko	1882
95.	Mary Osiecki	1895	295.	Pearl Repcy	1897
96.	Konstarsty Osiecki	1890	296.	Josephine Rassil	1875
97.	Walter Osiecki	1889	297.	Sophia Smith	1882
98.	Antoniana O'Sriorski	1899	298.	Jacob Ladzinski	1882
99.	Anthony O'Sriorski	1889	299.	Rose Ladzinski	1888

100	Samuel Rosenberg	1863	300.	Mary Wosinski	1904
101	Bertha Dezack	1888	301.	Anthony Swatko	1894
102	Charles Dombrowski	1891	302.	Helen Swatko	1903
103	Frank Dombrowsky	1891	303.	Jennie Sabo	1893
104	Catherine Dombrowsky	1893	304.	John Swierzbin	1865
105	Michael Dobrzynski	1884	305.	Blanche Swierzbin	1878
106	William Topesa	1890	306.	Mary Furman	1895
107	Catherine Topesa	1895	307.	John Furman	1894
108	Marion Topesa	1923	308.	Mary Fuss	1897
109	Stanley Rybacki	1901	309.	John Fuss	1891
110	Walter Rybacki	1890	310.	Alex Feyche	1894
111	Anna Rosmus	1903	311.	Agnes Hezia	1887
112	Gabriel Rosmus	1899	312.	Roman Llesienski	1884
113	Leocadia Dzikowski	1882	313.	Florence Llesienski	1888
114	Fred Dzikowski	1880	314.	William Ludisnaskij	1893
115	John Dzikowski	1884	315.	George Schultz	1881
116	Victoria Dzikowski	1888	316.	Lawrence Skolers	1882
117	Anna Dybell	1886	317.	Blanche Studzinski	1896
118	Mary Moscinski	1878	318.	Casper Studzinski	1896
119	Anna Sobierajski	1862	319.	Walter Bojanowski	1892
120	George Vense	1891	320.	Paul Bojanowski	1890
121	Ann Verona	1886	321.	Joseph Kurnel	1899
122	Sam Verona	1882	322.	Mary Kurnal	1877
123	Peter Karmelowecz	1897	323.	John Kurnal	1902
124	Walace Jankowski	1893	324.	Ignatz Romankiewicz	1887
125	Cecilia Jankowski	1898	325.	Mary Szymankiewicz	1881
126	Adam Janusiewski	1886	326.	Alex Szymankiewicz	1877
127	Mary Jackovic	1907	327.	Charles Monkiewicz	1874
128	Helen Jankowich	1921	328.	Anna Monkiewicz	1871

129	Felix Janiszlwski	1889	329.	Alex Mrowka	1892
130	Rose Janiszlwski	1888	330.	Frank Navrotski	1893
131	Stanley Jarosz	1904	331.	Veronica Navrotski	1901
132	Agnes Jarosz	1878	332.	Anna Guzell	1912
133	Agnes Spryszak	1894	333.	Eva Getz	1903
134	Joseph Spryszak	1882	334.	Louis Getz	1910
135	Jake Sowpel	1885	335.	Frank Norwood	1879
136	Helen Sowpel	1892	336.	Rosa Norwood	1880
137	Stanley Paulusky	1890	337.	Sophie Novak	1894
138	Mary Prusak	1895	338.	John Novak	1894
139	Constanty Prusak	1881	339.	Antoinette Novicki	1882
140	Nellie Keller	1902	340.	Stanley Novicki	1882
141	Mike Keller	1899	341.	Mike Novolik	1881
142	Jacob Nadolny	1864	342.	Victoria Mitoszlaska	1888
143	Margaret Nadolny	1869	343.	Anna Matyuf	1891
144	Joseph Narkovich	1882	344.	John Matyuf	1888
145	Sophie Narkovich	1882	345.	Mary Martys	1898
146	Joseph Pruce	1873	346.	Morris Patchenik	1893
147	Anna Pruce	1877	347.	Andrew Pedeski	1906
148	Alexander Ruskowski	1893	348.	Walter Pedeski	1904
149	Mary Ruskowski	1894	349.	Joseph Pazurkiewicz	1898
150	Mary Swanck	1876	350.	Marion Osieski	1892
151	Bertha Dezack	1888	351.	Anthony Swatko	1894
152	Charles Dombrowski	1891	352.	Helen Swatko	1903
153	Frank Dombrowsky	1891	353.	Jennie Sabo	1893
154	Catherine Dombrowsky	1893	354.	John Swierzbin	1865
155	Michael Dobrzynski	1884	355.	Blanche Swierzbin	1878
156	William Topesa	1890	356.	Mary Furman	1895
157	Catherine Topesa	1895	357.	John Furman	1894

158	Marion Topesa	1923	358.	Mary Fuss	1897
159	Stanley Rybacki	1901	359.	John Fuss	1891
160	Walter Rybacki	1890	360.	Alex Feyche	1894
161	Anna Rosmus	1903	361.	Agnes Hezia	1887
162	Gabriel Rosmus	1899	362.	Roman Llesienski	1884
163	Leocadia Dzikowski	1882	363.	Florence Llesienski	1888
164	Fred Dzikowski	1880	364.	William Ludisnaskij	1893
165	John Dzikowski	1884	365.	George Schultz	1881
166	Victoria Dzikowski	1888	366.	Lawrence Skolers	1882
167	Anna Dybell	1886	367.	Blanche Studzinski	1896
168	Mary Moscinski	1878	368.	Casper Studzinski	1896
169	Anna Sobierajski	1862	369.	Walter Bojanowski	1892
170	George Vense	1891	370.	Paul Bojanowski	1890
171	Ann Verona	1886	371.	Joseph Kurnel	1899
172	Sam Verona	1882	372.	Mary Kurnal	1877
173	Peter Karmelowecz	1897	373.	John Kurnal	1902
174	Walace Jankowski	1893	374.	Ignatz Romankiewicz	1887
175	Cecilia Jankowski	1898	375.	Mary Szymankiewicz	1881
176	Adam Janusiewski	1886	376.	Alex Szymankiewicz	1877
177	Mary Jackovic	1907	377.	Charles Monkiewicz	1874
178	Helen Jankowich	1921	378.	Anna Monkiewicz	1871
179	Felix Janiszlwski	1889	379.	Alex Mrowka	1892
180	Rose Janiszlwski	1888	380.	Frank Navrotski	1893
181	Stanley Jarosz	1904	381.	Veronica Navrotski	1901
182	Agnes Jarosz	1878	382.	Anna Guzell	1912
183	Agnes Spryszak	1894	383.	Eva Getz	1903
184	Joseph Spryszak	1882	384.	Louis Getz	1910
185	Jake Sowpel	1885	385.	Frank Norwood	1879
186	Helen Sowpel	1892	386.	Rosa Norwood	1880

187	Stanley Paulusky	1890	387.	Sophie Novak	1894
188	Mary Prusak	1895	388.	John Novak	1894
189	Constanty Prusak	1881	389.	Antoinette Novicki	1882
190	Nellie Keller	1902	390.	Stanley Novicki	1882
191	Mike Keller	1899	391.	Mike Novolik	1881
192	Jacob Nadolny	1864	392.	Victoria Mitozslaska	1888
193	Margaret Nadolny	1869	393.	Anna Matyuf	1891
194	Joseph Narkovich	1882	394.	John Matyuf	1888
195	Sophie Narkovich	1882	395.	Mary Martys	1898
196	Joseph Pruce	1873	396.	Morris Patchenik	1893
197	Anna Pruce	1877	397.	Andrew Pedeski	1906
198	Alexander Ruskowski	1893	398.	Walter Pedeski	1904
199	Mary Ruskowski	1894	399.	Joseph Pazurkiewicz	1898
200	Mary Swanck	1876	400.	Marion Osieski	1892

Mapa Canonsburga z roku 1897,

Źródło: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Map_of_Canonsburg_1897.jpg, Dostęp: 11.01.2020

Zalana podczas powodzi kopalnia Hazel, 1912, Źródło: Jerry Grefenstette, Canonsburg, 2009, s. 46.

Kościół pw. Św. Genowefy w Canonsburgu, fot. współczesna, Źródło: googlemaps.com.

Absolwenci klasy 8 szkoły parafialnej parafii Św. Genowefy, Canonsburg, 1938. Od lewej do prawej stoją: Bernadette Oshinska, Eugene Moranski, Helen Marosz, Albert Flis, Helen Wozniak, Chester Mals; L-R, back: Chester Brezinski, Leonard Poplawski, Anthony Gromacki, Dorothy Kulakowska, Reverend Edward Pikulik, Mary Gromacka, Thomas Koscianski, Edward Chludzinski, Mary Ann Pilecka, Edward Jalowka. Źródło: Archives & Records Center of the Diocese of Pittsburgh, <https://www.facebook.com/diopittarchives/photos/a.475182582623740/1364420757033247/?type=3&theater>, Dostęp: 11.01.2020

Summary

Traces of Polish immigrants in Canonsburg

Canonsburg is a district in Washington County, Pennsylvania, close to Pittsburgh. The town is in a rich coal district, and most of the town's work force once worked in local steel mills or coal mines. Most of them were immigrants from Central Europe, most notably from Poland. Poles came to Canonsburg to work and improve their living conditions. Polish immigrants were part of Canonsburg's community and often participated in various activities. They founded their own parish and parish school. In 1918 in Canonsburg there was also a small recruiting station for General Haller's Army. The article aims to shortly present, the history of Polish immigrants in Canonsburg and is completed with a list of 400 selected names of the residents of Polish origin.